

Miguel Delibes

Op 12 maart 2010 overleed na een lang ziekbed Miguel Delibes in Valladolid, de stad waar hij in 1920 geboren werd en vrijwel zijn gehele leven had gewoond. Massaal werd aan deze gevierde burger van de stad de laatste eer bewezen, vele bekende Spanjaarden waren aanwezig bij zijn uitvaart en zijn stoffelijke overschot werd, tezamen met dat van zijn reeds in 1974 overleden echtgenote, bijgezet in het pantheon der illusteren.

Aan eerbetoon had het Miguel Delibes overigens ook gedurende zijn lange leven niet ontbroken. Hij ontving vele literaire prijzen, onder meer de Premio Príncipe de Asturias (1982), de Premio Cervantes (1993) en de Premio Nacional de Literatura (1998), verschillende universiteiten verleenden hem een eredoctoraat en in 1973 werd hij gekozen tot lid van de Real Academia Española. Toen hij al ernstig ziek was, brachten koning Juan Carlos I en koningin Sophia een persoonlijk bezoek aan de schrijver. De laatste jaren zei Delibes regelmatig, dat hij zijn leven als voltooid beschouwde.

Na studies rechten en economie en een tekenopleiding kwam hij in 1941 in dienst van het dagblad *El Norte de Castilla*, aanvankelijk als cartoonist, maar al snel ging hij over naar de schrijvende journalistiek. Eerst schreef hij vooral filmrecensies; geleidelijk klom hij op tot hoofdredacteur van de krant. In 1963 was hij de veelvuldige aanvaringen met de franquistische censuur zo beu dat hij die functie neerlegde. Jarenlang was hij tevens docent geschiedenis en handelsrecht aan de universiteit van Valladolid. Al in zijn jeugd had Miguel Delibes tijdens vakanties in het dorp van zijn grootouders een sterke binding opgebouwd met het platteland. Hij werd een groot liefhebber van vissen en jagen, waarover hij verschillende boeken schreef en hij typeerde zichzelf later graag als een schrijvende jager.

Ruim twintig romans schreef Delibes, verder reisverslagen, talloze artikelen, essays en enkele kinderboeken. Zijn debuutroman in 1947, *La sombra del ciprés es alargada*, werd bekroond met de Premio Nadal. Bij de publicatie van zijn tweede boek kreeg hij ook als romanschrijver te maken met de censuur en hij zou er nog dikwijls mee in botsing komen. Hij aanbad Ángeles de Castro, de vrouw met wie hij in 1946 getrouwd was; zij was zijn muze, zijn grote inspiratiebron. Ze kregen zeven kinderen en de jaren '60 waren Delibes' meest gelukkig en productieve periode: elk jaar een kind en een boek. In die tijd reisde hij langs enkele Duitse universiteiten en vervulde hij een gasthoogleraarschap aan de universiteit van Maryland, VS.

De verhalen in zijn romans ontleende Miguel Delibes dikwijls aan het dagelijks leven op het platteland in de Francotijd; de onderliggende thema's zijn liefde, natuur, eenzaamheid, oorlog en vrede, dood. Verschillende van zijn romans werden in de loop der jaren voor film of toneel bewerkt.

In Nederlandse vertaling

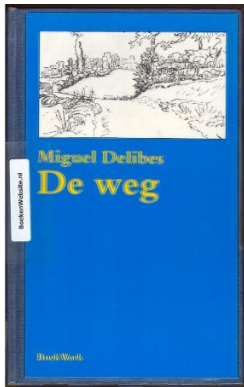
De heilige dwazen
Paul Aquarius
uitgeverij BoekWerk
ISBN 90-716-7710-9, 1988
163 pagina's

De weg
Sophie Brinkman
uitgeverij BoekWerk
ISBN 90-716-7719-2, 1989
234 pagina's

Het rode vloeitje
Willemien Otten-Mulders
uitgeverij BoekWerk
ISBN 90-716-7723-0, 1990
263 pagina's

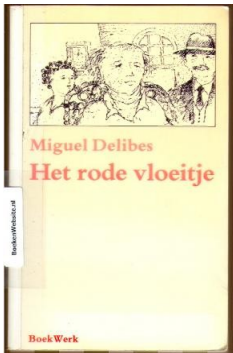
Vijf uren met Mario
Sophie Brinkman
uitgeverij BoekWerk
ISBN 90-716-7724-9, 1992
255 pagina's

De ketter
Arie van der Wal
uitgeverij J.M. Meulenhoff
ISBN 90-290-7225-3, 2003
383 pagina's

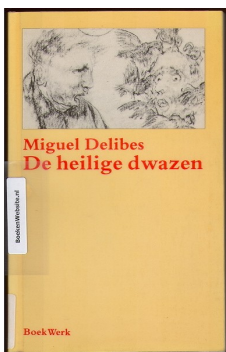

Slechts vijf romans van Delibes werden in het Nederlands vertaald. Deze vijf vormen echter wel een goede selectie, geen dikke pillen, maar een waardige representatie van zijn oeuvre. Ze behoren ook zonder meer tot zijn beste romans; bovendien hebben de vertalers zich over het algemeen goed van hun taak gekweten. In woordkeus, stijl en sfeertekening doen zij de overtuigingskracht van Delibes tot haar recht komen. Merkwaardig is, dat het na de publicatie van de oorspronkelijke boeken zo lang geduurd heeft tot deze Nederlandse edities werden uitgebracht.

De weg (*El camino*, uit 1950), Delibes' derde roman, is een fijnzinnige vertelling waarin een 12-jarige dorpsjongen terugblijkt op zijn relaties en belevenissen in het dorp, op het moment dat hij aan de vooravond staat van zijn vertrek naar de grote stad, waar zijn vader hem heen stuurt voor zijn verdere ontwikkeling. Een ogenschijnlijk eenvoudig verhaal, waaruit thema's als liefde en vriendschap subtiel naar voren komen. Het werd in 1963 verfilmd door Ana Mariscal.

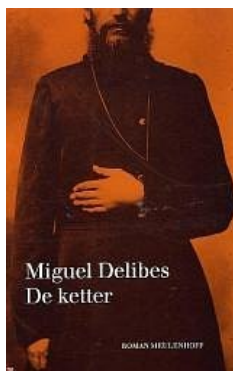

Vijf uren met Mario (origineel gepubliceerd in 1966) is de monoloog van een weduwe, die wakend bij de doodskist van haar jong overleden echtgenoot in eenzaamheid hun gezamenlijke leven overpeinst. Achteraf verwijt zij haar man gebrek aan ambitie. Dit boek wordt door velen beschouwd als het allerbeste werk van Delibes; het is bewerkt voor toneel en met groot succes vanaf 1979 opgevoerd in Spanje. De film *Función de noche* van Josefina Molina uit 1981 is eveneens op dit boek gebaseerd.

Het rode vloeitje (*La hoja roja*, 1968) is een zeer intiem verhaal. Een fotograaf kijkt bij zijn pensionering terug op zijn leven dat in essentie altijd eenzaam geweest is. Hij tracht te overzien wat het leven nog voor hem in petto zal hebben.

De heilige dwazen (*Los santos inocentes*, 1981) verhaalt de geschiedenis van enkele generaties van een familie op het platteland van Extremadura. Deze familie beseft dat ze voortdurend wordt uitgebuit, onderdrukt en vernederd door de plaatselijke machthebbers, maar heeft leren berusten in haar lot. Ook dit boek werd verfilmd, door Mario Camus in 1984.

De ketter, Delibes' laatste grote werk, *El hereje* uit 1998, speelt in de zestiende eeuw in Valladolid. Bij de geboorte van de hoofdpersoon, Cipriano Salcedo, telg uit een aanzienlijk koopmansgeslacht, overlijdt zijn moeder. De vader bestempelt het kind gevoelloos als moedermoordenaar en verbant het naar een vondelingentehuis. Met deze relatie komt het nooit meer goed, maar Cipriano ontwikkelt zich met hulp van anderen tot een invloedrijk persoon binnen de toonaangevende kringen in de stad Valladolid en bemoeit zich actief met de groeiende lutherse beweging. De felle reacties van de Inquisitie op de reformatorischgezinden bepalen Cipriano's verdere leven, tot zijn dood bij een historisch autodafe. Buitengewoon fascinerend!

Al bij gelegenheid van de uitreiking van de Premio Nacional de Narrativa voor *El Hereje* in 1999, verklaarde de auteur, dat hij eigenlijk wel 'klaar' was met schrijven, mede omdat darmkanker bij hem was vastgesteld. Daarna verschenen alleen nog enkele bundels vroegere essays en artikelen. In Valladolid is een straat herdoopt in *Ruta del Hereje* en een plaquette onthuld als eerbetoon aan Delibes, schrijver van kleine grootse verhalen.

Heleen Peeters, 16 april 2010